

OPASNA IGRA Z NEVTRALNOSTJO ZED. DRŽAV

URADNO ODKRITJE RESNICE O ZAPLETU V ZADNJO VOJNO

Spopadi v senatni komisiji, ki preiskuje pohlep magnatov po vojnih profitih

Resnična nepristranost dežele mogoča edino, ako se odpravi vzroke za vojne konflikte

K DOR čita samo kapitalistično časopisje, težko zapopade, da je ta dežela v še večjih nevarnostih pred vojnimi zatipljaji, kajor pa je bila v svetovni vojni. Dasi ameriški dnevniški objavljajo poročila o senatni komisiji, ki preiskuje municipijsko industrijo, se vendar ogibajo podudarjati resnico, da je zadnja svetovna vojna nastala iz komercialnih ozirov in da so to deželo zapletli vanjo kapitalistični interesi. Senatna komisija je ta dejstva doganal s študiranjem vladnih arhivov iz medvojne dobe, z zasiševanjem mednarodnega bankirja J. P. Morgana in njegovih partnerjev, z zasišjanjem magnatov municipijske industrije in drugih prič, ki jih je pozvala predse. Doganal je, da sta predsednik Wilson in njegov državni tajnik Lansing vedela o tajnih pogodbah za razdelitev dežel predno so Zed. države vstopile v vojno, toda v javnosti nista črhnili besede o tem. Nekaj vladnih poročil je bilo tako zavajalnih, da jih je senator G. P. Nye iz N. Dakote, ki načeljuje tej preiskovalni komisiji, nazval za falsifikat in obdolžil je tega prestopka ne samo Lansinga ampak tudi predsednika Wilsona samega.

Nye, ki ga nazivajo za radikala, je s to izjavil izzval jezo demokratskih senatorjev, ki so ga v obrambi pokojnega predsednika Wilsona temeljito ozmerjali. Zatrjujejo, da će kdo, je imel Wilson iskrene namene. Zgodovinska dejstva pa so seveda dokaz, da se je ta dežela spustila v vojni ples na strani zavezniških vlad koristi mogočnih finančnih in trgovskih interesov.

Senator Nye odgovarja svojim kritikom z obdolžitvami,

da so navalili nanj, ker so proti sprejemu postave, s katero bi se v bodočih vojnih konfliktih varovalo nevtralnost te dežele. Osnutki za tako postavo so v Kongresu že predloženi. Nasprotujejo jim vsi, ki v vojnah bogate vsled povečanih naročil in pa tisti, ki trdijo, da mora ta dežela vztrajati pri svoji tradicionalni pravici svobodne plove po morjih neglede na vojne. Uprav vsled te pravice je bila med vojno propaganda proti Nemčiji tako učinkovita, kajti njene torpedovke so potopile marsikako ladjo, ki je bila naložena z ameriškim blagom. Ameriška tradicija je, da je dolžnost vlade protektirati "ameriške interese" jerkoli. To je vsakr dom pomenilo samo in edino le koristi ameriške trgovine in industrije v inozemstvu. Osnutek za nevtralnost te dežele v bodočih vojnih konfliktih pa pravi, da mora ameriška municipijska industrija prenehati trgovati z deželami, ki so v vojni, da Amerikanci v vojni dobi potujejo na potniških par-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Milijarde, ki se jih troši za militarizem podaljšujejo krizo

Japonska troši za militarizem več ko kdaj prej v "mirni dobi", se glase poročila iz Tokia. Ravno tako Zed. države. Enako Anglija. Hitler je ves tretji rajh uposal v smoter militariziranja države, da zgradi vojni aparat, kakršnega niti kajzer, ko je bil najbolj na višku, ni zmogel.

Sovjetska Unija troši vsako leto več za obrambo. Pod orodjem ima že 1,300,000 mož. Ni pomoci, pravijo v Moskvi, sovražne države nas silijo v to.

Novi tanki, nove puške, nove strojnice, novi topovi, letala—vse mora biti tehnično opremljen na podlagi najmodernejših iznajdb in izpopolnitvev. Kadar plane ver ta kolosalni morilni aparat v akcijo, to bo kljuna in rušenja!

John Collins 45 let v delavskem gibanju

Eden izmed najbolj znanih veteranov v delavskem gibanju v Chicagu je John Collins. On je pionir v socialistični stranki. V Illinoisu je bil njen kandidat v raznih kampanjah za governerja in v druge uradne, in za župana čikaškega mesta.

Njegovi prijatelji in sodruži prirede ob priliki 45-letnice njegovega delovanja v unionskem in socialističnem gibanju banket, ki se bo vrnil v nedeljo 8. marca v Humboldt Commandery Hall, 2410 N. Kedzie Ave. Vstopina na banket, vključivši večerjo, je \$1.25. Prijava za udeležbo sprejema M. V. Halushka, 3239 W. Potomac Ave.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Nova kampanja za organiziranje avtnih delavev

Knight, predsednik bratovščine železničarjev, ki je pridružen federaciji, je njen odstopni član John L. Lewis govoril na shodu avtnih delavev v Clevelandu, kjer je med drugim dejal, da je kapitalizem stare sorte mrtev. "Kompanije, ki posedujejo avtno industrijo, so poleg jeklarskega trusta učinkemu gibanju najbolj sovražne," je dalje izvajal.

Ze pred pričetkom seje eksekutive A. F. of L. v Miamiu ji je John Brophy, tajnik odbora za industrialni unionizem, kateremu načeljuje John L. Lewis, poslal pismo, da naj stori kaj resnega za organiziranje posebno avtnih in jeklarskih delavev. Iz Brophyjevega pisma sije pretinja, da će eksekutiva A. F. of L. ne bo razumela svoje zgodovinske naloge, bo moral iti odbor za industrialni unionizem svojo pot.

V eksekutivi Ameriške delavske federacije je po odstopu Lewisa samo še David Dubinsky, vodja unije ILGW, predstava industrialnega unionizma, in v nji edini socialist. Wm. Green, predstavnik A. F. of L., nekoč eden izmed vodij unije premogarjev, bi rad nekako usoglasil pristaže starega strokovnega unionizma z Lewisovo skupino, kar pa se mu ne bo posrečilo, že iz tega razloga ne, ker Greenu manjka odločnost.

Na mesto odstoplega John L. Lewisa je bil imenovan v eksekutivo A. F. of L. Felix H.

pustil poraz Lewisu. Očividno je, da je Greenu žal, ker je Lewis pustil odborniško mesto, kajti laglje bi ga bilo krotiti v eksekutivi, kajor pa izven nje. Vrtega je Green človek, ki bi rad vsem ustregel. To je nemogoče, in zato se bo koncem konca prejkovan vsem zameril, posebno še struji, ki zahteva akcijo za organiziranje delavstva v masnih industrijah.

Kdor izmed katoličanov se zoper to zapoved pregreši, ne bo dobil odvzve in njegova duša bo pogubljena.

Katolička cerkev v Mehiki zatrjuje, da je sedanje držav-

faktor v mnogih zadrugah in drugih ustanovah finskega delavstva.

V času, ko se je pričela vroč debata o strankini deklaraciji, so Finci naslovili eksekutivni proglaš, da je taka kampanja za bodočnost stranke nevarna, kar vedo iz izkušenj.

Naglašali so, da se ne bojejo, kajti v povojni Finski je izgubilo življenje v bojih z reakcijo 50,000 ljudi. Mnogi aktivni člani federacije so bili dejansko na fronti v civilnih vojnih in vedeni, kaj pomeni boj, dočim ga ameriški sodruži potvoran, poleg pa je odločajoč

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Boj cerkve proti svobodnemu šolstvu v Mehiki

Pošlo nedeljo je bilo v mehiških cerkvah prebrano pastirske pismo, ki so ga podpisali vsi mehiški škofje in nadškofje. V njemu oznanjajo, da je katoličanom v Mehiki pod smrtnim grehom zabranjeno posiljati otroke v državne osnovne "socialistične" šole. Kdor izmed katoličanov se zoper to zapoved pregreši, ne bo dobil odvzve in njegova duša bo pogubljena.

Katolička cerkev v Mehiki zatrjuje, da je sedanje držav-

no šolstvo socialistično, zato, ker veronauk v njemu ni dovoljen. Ves sedanji mehiški državni učni sistem namreč temelji na svobodnomiselnstvu. Ne vlada, ne stranka, ki dominira mehiški parlament, ni socialistična, pač pa izvajata socialistične reforme, kar je bil temeljni namen mehiške revolucije za osvoboditev peonov in strmolagljevanje katoličke nadvlaste. Cerkev v Mehiki je bila namreč izključno posest privilegiranih slojev. S pomočjo pri-

mitivnega verstva so držali ignorantno ljudstvo v temi, dokler ni breme postal toliko težko, da ga peoni in industrijski delavci niso mogli več prenašati. Revolucija je bila popularen pojaveni starji režim Diazovega krvništva in verškega vpliva je propadel.

Razmere se kajpada niso spremenile na mah. Duhovščina v Mehiki se je par let potuhnila, potem je šla v ofenzivo. Podpirajo jo, kot smo že večkrat omenili, katoličke organizacije v Zed. državah in Vatikan.

V zadnjem pastirskem pis-

mu mehiški škofje med drugim izvajajo, da ne sme biti socia-

list noben katoličan, ako sma-

tramo za socialistične ljudi, ki ne

priznavajo pravice cerkve in

Boga, ne pravico človeka za

posedovanje blaga in posestva,

ki si ga je postavno pridobil ali

ga podedoval.

"Katolička cerkev bo z božjo pomočjo spet prerodila Mehiki," pravi pastirske pismo, "ako verniki tako žele in če si hočejo obvarovati svoje duše pred večnim pogubljenjem."

Podpisal ga je nadškof Pascual v Diaz, osem drugih mehiških nadškofov in 30 škofov.

Sedanja mehiška ustava do-

loča, da se ne sme otrok v javnih šolah poučevati v nobeni veri, pač pa si naj odšbo o ve-

ri ali verah napravi učenec sam.

Ustava dovoljuje cerkvi in staršem, da smejo otroke učiti o veri kolikor jim drago,

toda škofje s tem niso zado-

voljni, kajti vse državno šol-

stvo je bilo pod njihovo kon-

trolo do revolucije, zato se od-

vzemu tega privilegija nikaj-

kor ne morejo privaditi. Svo-

bodnomiseln državno šolstvo

v Mehiki je obligatno šele od

1. 1934 naprej.

Izkoriščevalci se v bojih proti delavcem enotni. Oni vedo ne samo kaj nočejo, nego tudi kaj HOCEJO!

Delavci so si edini le v željah, česa nočejo, ne znajo pa se še orientirati v mislih, kaj hočejo.

Izkoriščevalci se za svoje koristi vežbajo v šolah, na svojih zborih in s tajnimi instruktorji.

Delavci v tej deželi pa se ponavadi branijo vsake vzgoje, ki je njim v korist, in hlastajo le tisto, ki jim jo nudi posedujoči razred.

Delavci, učite se od gospodarjev, da le organizacija šteje! Boditi aktivni v delavskem duhu in unijah, v pod-

pornih društih in na političnem ter prosvetnem polju.

Jačajte v ta namen svoje socialistične klube in širite de-

lavski tisk! Kapitalistični interesi ne drže križem rok. Tu-

di mi jih ne smemo, če smo res pripravljeni boriti se za preuredbo ekonomike uredbe.

Rešilne poteze za varovanje Mussolinija

"PODZEMSKE" STAVKE

PARIZ IN LONDON V STRAHU PRED POSLEDICAMI, AKO DOPUSTITA, DA FAŠIZEM V ITALIJI PROPADA

Sankcije niso bile samo demonstrativna gesta. — Zmaga Etiopije bi bila nevarna za imperializem

D IPLOMATI dežel, ki so zastopane v ligi narodov, so s svojo akcijo proti Italiji spoznali, da sankcije, kakrsne so sprejeli proti nji, niso samo demonstrativna gesta, kajor so mnogi izmed njih želeli, ampak da učinkujejo, bodisi v moralen kot v gospodarskem oziru.

Ko so bile sprejete, je italijanski propagandistični aparat spustil med ljudstvo val patriotskega navduševanja, ki je res dosegel visoko točko šovinistične histrije, a nato se je pričelo streznjevanje. Kajti življenske razmere so se silovito poslabšale. Mladi ljudje so moralni v Afriki. Prebivalstvo je bilo pozvano, da naj odda vladi vse nerabljene kovinaste izdelke — od železa pa do zlata. Italijanke so se morale posloviti celo od srebrnih in zlatnih prstanov ter jih darovati vladi za finančiranje njene vojne v Etiopiji. Medtem so nastale nepredvidene težkoče v Afriki. Italijanska armada v Etiopiji se je po prvih par zmaghah in po prvem prodiranju, pri katerem ni napolnila na odpor, kar naenkrat ustavila v stala par mesecev, predno se je njen povoljstvo spet odločilo za "ofenzivo".

Iz Italije so začela po skrivnih virih vedno pogosto prihajati poročila o naraščajoči nezadovoljnosti z il dučejevem pustolovstvom. V Londonu in v Parizu so se ustrashili za Mussolinijev režim. Laval in imenu francoske in Hoare v imenu angleške vlade sta ponudila Mussoliniju "mir" na račun Etiopije, kajti dala sta mu jo dve tretjini. Račun sta napravila brez krščarja. Ne liga narodov, ne svetovno javno mnenje, in ne ljudstvo v Angliji ni odobrilo te zakulisne imperialistične kupčije.

To je prestrašilo mnogo vplivnih ljudi v Italiji. "Kaj, če se nezadovoljnost v naši deželi spremeni v vihar in požar, ako Mussolinijeva kampanja v Afriki konča v polomu?" so sugestivno namigavali Pariz in London. Verodostojni viri trdijo, da je žena italijanskega prestolonaslednika poslala svojemu bratu belgijskemu kralju Leopoldu v Bruselj zaupen apel, da naj posreduje pri angleškem kralju, kajti če bo Anglia vztrajala pri sankcijah in v društvu narodov zastavljala pot Italiji pri njeni invazijski Etiopiji, bo Mussolini padel in z

(Nadaljevanje na 3. strani.)

WISCONSINSKA SOC. STRANKA ODRILA ZEDINJENJE V FLPF

Clanst

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
 GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.
 NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrti leta \$1.00.
 Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.
 Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihoditev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
 Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz.
 Business Manager ..... Charles Pogorelec.
 Assistant Business Manager ..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
 Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
 Telephone: ROCKWELL 2864.

Tolmačenje ustawe

V zveznem vrhovnem sodišču imajo veliko večino pristaši kapitalizma. Pravzaprav so vsi člani najvišjega sodnega triбунаla za ohranitev sedanje uredbe, le, da nekateri verujejo v reforme, ostali pa hočejo, da ostane kapitalizem nespremenjen. V tem smislu so razdeljeni, kadar sklepajo, če so tožene postave "ustavne" ali "neustavne". Zakoni socialnega značaja so vedno neustavni. Trije in včasi tudi štirje člani vrhovnega sodišča glasujejo, da so ustavni, ostalih pet pa jih proglaša neustavnim in s tem razveljavijo.

Ustava je torej elastična stvar. Kakor si jo sodišče tolmačijo, takšna je. Če bi imeli v zveznem vrhovnem sodišču večino sodnikov socialističnih nazorov, bi ustavo tolmačili po svojem preprincanju, kakor jo sodniki, ki so zaverovani v kapitalizem, uporabljajo njemu v korist.

Ustava Zed. držav torej ni stvar, ki bi bila jasna sama na sebi. Kar je enemu sodniku ustavno, drugi prav tako lahko na podlagi konstitucije tolmači, da je neustavno.

Vendar pa je zvezna ustava zelo določena v enem slučaju. Taka kot je, poudarja svetost privatne svojine in profita. Vladnim organom ukazuje varovati posest posameznikov in v tem smislu se jo uporablja.

Če bi na pr. zmagali socialisti in bi v kongresu sprejeli zakon za socializiranje bogastev, ne da bi se prejšnje lastnike odškodovalo, bi bilo to neustavno.

V kongresu in senatu je zdaj več predlog, ki določajo nov dodatek k ustavi. Če bo sprejet, bo moč vrhovnega sodišča v odločevanju o zakonih zelo omejena. Za zdrav razvoj zakonodaje je potrebno, da se ustavo čimprej spremeni v smislu, da bo kongres vrhovno telo za sprejemanje in razveljavljanje postav, ne pa sodišče.

Za restavriranje Habsburžanov

Gibanje za povrnitev Habsburžanov na avstrijski prestol je med buržavijo in med kmeti v Avstriji jako močno. Ovira ga zdaj podnacelnik avstrijske fašistične vlade princ Ernst Rüdiger von Starhemberg, ki bi rad sam postal regent. Kljub njemu pa se bi Habsburžani že povrnili, ako bi temu tako odločno ne nasprotovala mala antanta (Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija). Anglija in Francija sta za obnovitev avstrijske monarhije s Habsburžani na čelu, češ, da je to edini način za ohranitev samostojnosti Avstrije. Drugače se pridruži prej ali slej Hitlerjevemu tretjemu rajhu. Francoski in angleški diplomati žele, da Nemčija ne postane lastnica Avstrije, ker se bi z njo preveč pojačala in postala drugim državam toliko nevarnejša. Vsled tega si Pariz in London prizadevata, da bi mala antanta nehala nasprotovati povratku Habsburžanov na krmilo Avstrije. Ker pa se ne uda, češ, da bi Habsburžani potem intrigirali v vseh deželah bivše Avstro-Ogrske za obnovitev stare monarhije v prejšnjih mejah, so baje prišli na pomoč francoskim in angleškim diplomatom tudi diplomatovi svetske Unije. Sigrid Schultz namreč poroča, da je neuradni zastopniki slednje dokazujejo Pragi, da je zasiguranje samostojnosti Avstrije boljše jamstvo za varnost Čehoslovaške, kakor pa če Avstrija postane Hitlerjeva posest. Ako se postavi sima prejšnjega avstrijskega cesarja na prestol, bo po mnemenu diplomatu omenjenih sil strnil okrog sebe večino tistega elementa v Avstriji, ki se danes navdušuje za nacije in za združenje z Nemčijo.

Da je Schultzovo poročilo glede delovanja neuradnih sovjetskih zastopnikov v Pragi resnično, ne vemo. Gotovo je le, da sovjetska Unija ne želi pojačanja Nemčije, kajti čembolj bo pod Hitlerjem močna, toliko nevarnejša je miru na zapadnih mejah USSR. Diplomacija vsake države pa se ravna vedno po resničnih ali dozdevnih koristih svoje dežele. Zato je demokratična, republikanska Francija podpirala pred vojno absolutistično, reakcionarno carsko Rusijo, katoliška Avstro-Ogrska pa mohamedansko Turčijo. Na podlagi teh pravil diplomacije je možno, da so sovjetski diplomat, vsel bojazni pred jačanjem tretjega rajha, res za obnovitev monarhije v Avstriji, ker vedo, da v sedanjem položaju ne bo mogla dolgo ostati. Za uspešno socialno revolucijo v Avstriji zdaj ni izgledov. Naciji postajajo čezdaj druznejši. Prince Otto pa naj napravi kot kralj Avstrije konec njihovim ambicijam.

Tako sklepajo diplomat, intrigrirajo — zastopniki vsake vlade po svoje — kakor zmerom. V kapitalistični uredbi ne more biti drugače.

Hoovrov program

Bivši predsednik Hoover, ki bi rad to službo nazaj, označa na shodi svoj program za povrnitev prosperitete in za pomoc farmerjem.

Hoover bi morda-kdo verjal, če ne bi vedeli, da ko je on bil predsednik, ni imel za izboljšanje gospodarstva in za odpravo krize nikakega programa, pač pa je čakal, da se prosperiteta kar sam prikaže izza vogala.

Neizvršena obljava

Rooseveltova administracija je obljubila, da bo do teje seni zaposliła pri relifnih delih vse brezposelne, ki so zmožni za delo in prejemajo relief. Teh je 3,500,000. Uposili so jih še dober poldrug milijon.

Vprašanje nevtralnosti ni enostavna rec

Senatni odbor, ki preiskuje municipale industrije, je dognal, da so Zed. držav vstopile v zadnjo svetovno vojno največ v interesu finančnikov in municipale industrije. To je sicer že dolgo znano, ampak tudi uradna ugotovitev ne ikoli. E. V. Debs, ki je to resnicno oznanil že med vojno, so zapri, istotako mnogo drugih v sledi tega nevarnejša, kakor pa ako je sploh ne bi sprejeli.

Ivan Toplikar:

FRIDERIK ENGELS

(Nadaljevanje)

Ta vojna je dala Engelsu priložnost, da je pokazal uspeh svojega študija vojaških znanosti. V krimski vojni je gledal brezupen boj naroda, ki pozna še primitivne produkcijske oblike, z narodi z moderno produkcijo. Poseben članek je posvetil tudi panslavizmu, ki ga je Rusija v tej dobi na novo forsirala, vendar se nam pa ni ohranil, ker se je med potjo v Ameriko izgubil. Ukvajanje z ruskimi problemi je nudilo Engelsu tudi priložnost, da je razračunal z raznimi russkimi revolucionarji, ki so živelii v Londonu, predvsem z Aleksandrom Herzenom. Ruski revolucionarji one dobe so bili oboževatelji russkega naroda in njegovega primitivnega življenja; verovali so v bogate zaklade njegove duševnosti, slavili so njegovo mistiko, bili so mnenja, da so russki kmetje rojeni komunisti; pri vsem tem so zaničevali evropsko civilizacijo, o kateri so menili, da samo kvarji cloveka. Evropo so smatrali za staro, menili so, da je zapisana neizbežnemu propadu. Nasproti temu proslavljanju primitivnosti, patriarhalnosti in barbarstva pa je Engels proslavil zapad, njegovo industrijo in je trdil, da industrializacija narod pomlja. Radi zaostaloj Rusije je menil, da v kapitalističnem družbenem redu ne bo mogla nikoli dohititi ostalih evropskih držav; zato je videl njen bojudočnost v Aziji.

L. 1857 je pretresla kapitalistični svet velika trgovska kriza, ki se je zazdeli Engelsu prvi svelti žarek v temu reakcije. Od nje ni pričakoval nič več in nič manj nego — novo revolucijo. Pisma, ki jih je v tem letu pisal Marxu, so polna

Sodruži v Strabanu, Pa., priporočajo za sedež prihodnjega zborna JSZ Chicago

Strbane, Pa. — Razglas v Proletarcu pravi, da se bo vrsil prihodnji ali XI. redni zbor JSZ dne 3., 4. in 5. julija. Izmed mest, ki so na glasovnici za sedež teža zborna, je tudi Canonsburg, Pa. Ker nismo vedeli dovolj zgodaj, da bo eksekutiva JSZ določila te dneve, je dvorana društva Postojnska Jama SNP v Strabanu oddana za isti čas tukajšnjemu društvu Pioneer, ki obhaja svojo 10-letnico. Ker so prvi vpravili zanjo in jo najeli, in je tudi ne bi prepustili drugim, je naš klub št. 118 sklenil sporociti to dejstvo članstu JSZ, da na referendumu ne bi glasovali za Canonsburg.

Ob enem priporočamo, da glasujejo za Chicago, kajti delegati in goste bo veselilo videti naš novi dom — Slovenski delavski center

John Terčelj.

O tem in onem

Barberton in napredno delavstvo

Uprvnik Chas. Pogorelec je pisal v prejšnji številki Proletarca, da iz naselbine Barberton, O., ni še nihče naročil koledarja. Včasi je v nji obstojal deloven klub. Včasi je bil Barberton znan — če že ne radi drugega — v sledi Martina Zeleznika.

V zadnjih predsedniških volitvah pa so prihajala iz Barbertona poročila, da je naselbina že toliko napredna, da v cerkvi celo gospod župnik agitira za Norman Thomasa.

To je bilo za naprednost barbertonske naselbine jako slabo. Kadar začne fajmošter agitirati za "socializem" in socialistične kandidate, in če mu ljudje verjamejo, je v takem kraju konec kluba in konec delavskih aktivnosti. To pojasni, čemu Am. družinski koledar ne dobi naročil iz krajev, kjer so tudi župniki "socialisti".

"Zvezza" z Italijo fiasko

Propaganda Rev. Jagra v Am. Slovencu, v kateri je dokazoval, da je za Jugoslavijo najboljše in najpametnejše, če se zvezza z Mussolinijem, se je razblinila brez učinka, kakor balonček. Am. Slovenec je bil deležen velike graje in tudi protestov proti neprebavljujemu priporočilu Rev. Jagra. Ker so mnogi čitatelji "A. S." pričeli sumiti, da je tudi "A. S." za tako odurno zvezzo, je prošli teden priobčil uredniški članek proti Italiji, kateri naj bi nekako popravil škodo, ki mu jo je povzročil s svojimi mužolijevskimi nasveti Rev. Jager.

Mlada klerikalna fronta

V glasilu franciškanov se veseli, ker se je slovenska ameriška mladina izkazala za tako odločno katoliško. Pozabiljajo, da par fantov iz kakega katoliškega kolegija ni še mladina. Mr. Becek, naš mladi prijatelj v Ambridgeu, Pa., pa preti z "razkrinkanjem". Pravi, da zbirata podatke proti nam skupcem z nekim bivšim zastopnikom našega lista, ki živi v Ambridgeu. Ko bosta gotova — mmm, to bo dišalo! Upamo, da se jima ljudstvo ne bo zasmilil in da bosta svojo razkrinkanje izvršila zelo prej in kolikor največ mogoče na senzacionalen način. Drugih posebnosti v Ambridgeu ni, razen da se naš omenjeni prijatelj Bicek še ukvarja z misijo, kako bi lahko s pomočjo svojih številnih kolegov stisnil naš pokret in njegovo glasilo za vrat.

Se ena enotna fronta!

Katoliški listi ob vsaki priliki zatrjujejo, da je najmanj 90 odstotkov članov SNPJ vernih, toda ostalih 10 odstotkov jim krati pravico do svobodne vesti, ker jim je v društvenih zbranjens ravnati se po katoliških nazorih.

To je hudo — skoro kakor na Ruskem, ali v Mehiki. Ampak ker ima v SNPJ še vedno vsak član samo en glas, in ker odločuje v nji le večina, čemu ne bi teh 90 odstotkov članov katoliških nazorov začela akcijo za združenje SNPJ s KSKJ? Taka ogromna večina bi jo lahko izvedla, ostalih 10 odstotkov članov pa se naj postavi pod kap, če ne bodo hoteli k izpovedi.

Farmer-Labor Party in komunisti

Komunisti v Ameriki niso leni. Poslužijo se vsake prilike za vrtanje od znotraj. V socialistični stranki nudijo takoime novano moralno oporo militantom. V splošnem pa se spet ukvarjajo z idejo ustanovitve Farmer-Labor party, kakor so to v veliki meri poskušali že l. 1923 na konvenciji v Chicagu in l. 1924 v St. Paulu. Člani komunistične stranke se smatrajo za oficirje. Ampak kaj naj bo armada, ki ima le oficirje! Treba je tudi "vojščakov". Zato imajo komunisti posebno po prvičem kongresu kominterne načrta, da si dobivajo pristave kjerklj. Delovati morajo magari tudi med cekmoštri za svojo stranko, pa čeprav je pri tem treba hliniti cerkev.

V Zed. državah je danes sentiment za ustanovitev velike delačke stranke ugoden, dvomim pa, da se nezadovoljne sile strnejo v nji, če bodo tudi naši prijatelji komunisti zbrane. Kljub temu, oni so agili in agresivni, pa morajo nekaj početi. Mogoče se s časoma tudi izkaže, da je spremembu med njimi resnična stvar, ne pa samo hlinjenje. Koristno bi bilo.

BOLGARI V ZED. DRŽAVAH IN NJIHOVO DELAVSKO GIBANJE

O Bolgarih se v tej deželi tudi med Jugoslovani le redko kdaj čuje. Velikih naselbin ni. majlo. Vendar pa se kot narod ne razgubljajo toliko kakor na pr. priseljeni mnogih drugih malih in velikih narodnosti. Pravijo, da je vzrok temu težja dostopnost Bojigarov assimilaciji, kakor pa pri večini drugih narodnosti. Za svoj stari kraj se Bolgari zanimajo celo bolj kakor Srbi, Hrvati in Macedonci. Vzlič temu pa se jim ne more očitati, da se ne zanimajo za delavsko gibanje. Kajti Bolgari v Ameriki imajo v tem oziru med Jugoslovani poleg Slovencev prvenstvo.

Bolgarska federacija SLP obdržuje svoj zbor skoraj vsako leto. Lanski se je vršil na Božič v Detroitu v Hrvatskem domu. Udeležilo se ga je 26 delegatorjev v 5 bratih delegatov. Federacija ima 23 klubov s 357 članimi. Napredovala je v teku leta za en klub in 13 članov. V času svojega zборa v Detroitu so imeli par zelo dobro uspeli priedel. Na banketu so za svoje bolgarsko glasilo prispevali \$4,262.88; s to vsoto so prekosili celo jugoslovansko federacijo SLP v hrvatske komuniste, ki na posamezni prideliti nikoli ne zmorce toliko vse. Običaj med njimi je, da zbirajo denar v določen način naprej, a vsoto oznamijo šele na banketu svoje organizacije.

Seja kluba št. 1

Chicago. — V petek 24. januarja se vrši v SDC na 2801 So. Lawndale Ave. redna seja kluba št. 1 JSZ. Podana bodo važna poročila o financah in delu klubu v preteklem letu, po končanem dnevnem redu pa bo razprava in sklepanje o osnutku za ustanovitev družbenega kluba v prid SDC. Kdor ni se napravil obračuna za vstopnice prešli Italijanom. Pravijo, da so nobili nad 5,000 Etiopev in produli 125 milij v notranjost Selassiejevega cesarstva. Etiopev je v prid Cvetkov urednik

Haile Selassie v "dobrem razpoloženju

Etiopski cesar se je zelo razvesil, ko je začel dobivati poročila s fronte o zmagah njegovih čet. Ta slika ga prikazuje, ko je govoril v radio za ameriško publiko. Poročila z etiopske fronte pa prošli teden niso bila razveseljiva, ako je verjeti Italijanom. Pravijo, da so nobili nad 5,000 Etiopev in produli 125 milij v notranjost Selassiejevega cesarstva.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIĆ.

(Nadaljevanje.)

II.

Ko je Ewald v pondeljek zjutraj prinesel Landauovo prtljago v hotel, je bil tudi že uredil vprašanje straženja, izročil je Mangienu na skrivaj potrdilo detektivske pisarne in godrjnje zabavljal na vse kriplje — jezen nad udobno samoumevnostjo, s katero je Njegova Milost baron skakal sem ter tja že v pižami in smehljaje se odložil odhod na popoldan.

"To bi si bil lahko včeraj premislil! Jaz bi bil tudi rajši ležal pod odojo, namestu da bi že ob osmih tekel v mesto. A čemu smo neki mi prepresti ljudje na svetu? V Hamburgu stojijo njegovi delavci že tri ure ob strojih. Za gospoda barona je zmerom nedelja!"

Ko je tako bolj iz čuta dolžnosti kakor iz prepricnosti blatl baronovo zajedalsko življenje, se je večkrat na skrivaj ozrl proti doktorju in videl, da je bolje, da se čim prej pobere. Predobro je poznal Landaua, da ne bi uganil, zakaj bolši takoj mrko predse — saj se je bilo res tudi težko odločiti, pustiti lopovom, da bi triumfirali, češ, pobegnil je iz straha pred nami!

če ne bi bili videli razvpitega Kraakeja v družbi preiskovalnega sodnika, bi bil Ewald sam napel vse sile, da bi preprečil "ugrabitev", zaradi katere lahko pride Landau klepetujam v zobe.

Ceprav je hitel na vso moč, vendar je doktorju bral v očeh, da tudi on ni popolnoma zadovoljen s skrivnim begom. Čim bolj se je bližala ura odhoda, tem bolj ga je mučil občutek krivde: odnesel boš pete nevarnosti! Kaj brigajo doktorja Heinricha Landaua družinske zadave ponosrečenega don Juan-a? Izgovor je bil prepuhel.

A nič ni pomagalo — tesnoba v prsih je popustila šele, ko je lokomotiva vendarle potegnila — in se je zibajoči ritem sproščene brzine osvojujoči pretakal v telo. Doktor si ni mogel več tajiti, da je bil vesel, ker je ušel nevarnosti, sramoval se je strahopetnosti in poižkušal vse, da bi potolažil svojo vest —. Dopovedoval si je, da je bil tudi kot medicinac prvo leto zbežal iz sefirine dvoran ter se le stežka privadil ječanju in kričanju pri operacijah — toda ne v skrbah za svoje telo. Tako tudi zdaj ni bila bojazen za samega sebe, ni bilo smešno mučenštvo tri desetnega zapora tisto, kar ga je prav za prav vznemirjal — tistih bleščičih oči preiskovalnega sodnika, tiste razgrizene in oslinjene cigare med zlobno režečimi se zobmi ni mogel pozabititi.

Ce misliš na vse tiste brezimne mučenike, ki so jih iztrebili iz življenja, ki jih je počasi dušila v temi strupena trapoglavost njihovih sodnikov — ne trideset ur, ne, pogosto tri deset let dolgo — prsti se ti stiskajo od jeze.

Baron bi bil moral opaziti Landauovo vznemirjenost, če se ne bi bil takoj uvkljal s svojimi skrbmi. Sedel je zakopan za časniki, kakor da se uči na pamet bedastih poročil, ki so na vsakovrstne načine nategovala romantično zgodbo o ljubnini ubogega tovarniškega delavca do odlične dame. Pravljica je bila od konca do kraja presenetljivo verjetna! Šoferjeva izjava o sumljivem potniku in najdeno pismo na doktorja sta imenočno izpolnjevala zgrajeno pojasmilo.

Kdor ni vedel nič o ljubimkanju med Mimi Brenkenovo in oropanim baronom Mangienom, ta ni mogel najti nič sumljivega na vsej storiji. Za poučene — in pred vsem za Sonjo, je ostal delavčev izbor silno nenavadno naključje. Prav za prav bi bil Mangien lahko popolnoma zadovoljen z neprizakovano dobrim zaključkom svoje prigode. Epizode z Mimi se je znebil, pohoton bleščanje v Leitwitzevih prašičjih očesih je pričalo, da se bo brez dvoma nadaljeval njun pisani roman. Mimi je vrnila dobremu Bodu mladostnega prijatelja — in Bodu je menjal bolje kakor Mimi. Gospod kriminalni komisar ji je bil dorasel.

Spomina na truplo na kamnitih plošči se je že težje otresal. Prizor z rokami, skrčenimi, kakor da se hočejo okleniti življenja, je ostal

(Dalej prihodnjic.)

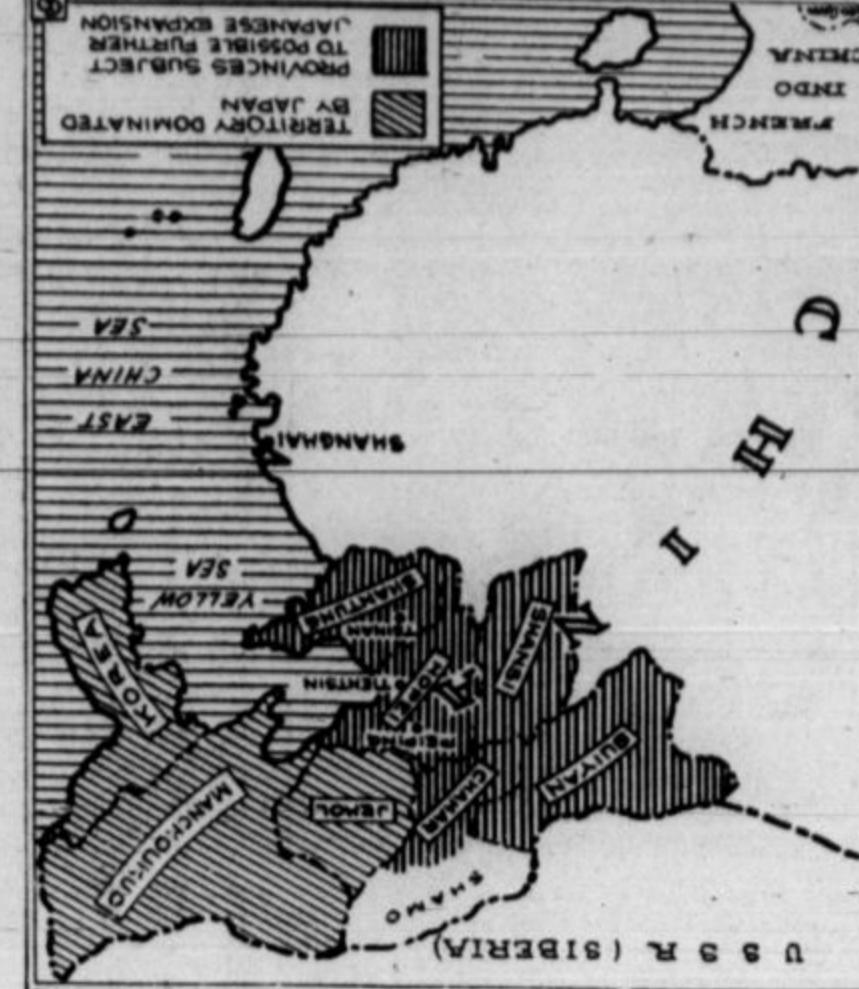
Ameriški družinski koledar

Letnik 1936

je po obsegu največji izmed vseh jugoslovenskih koledarjev, ki izhajajo v tej deželi, in edini, ki je vezan v platno. Ima 224 strani. Stane 75c. Upoštevajoč njegovo velikost, je to najcenejši jugoslovenski koledar.

Vsebuje 11 povestnih del, šest razprav in člankov, deset potpisnih in drugih opisov, razne podatke, statistični pregled jugoslovenskih podpornih organizacij, seznam jugoslovenskih konvencij v prošlem letu, seznam slovenskih časopisov in razno drugo gradivo. Ilustriran je z okrog sto slikami.

Naročite si ga, če ga še nimate. Priporočite ga znancem. Tudi vaši sorodniki v starem kraju ga bodo veseli, če jim ga posljetete. Za inozemstvo stane \$1.00.

PRODIRANJE JAPONSCHE NA KITAJSKO

Na vsesovjetskem kongresu centralnega odbora USSR so mnogi govorniki podvrgnali nevernost vojne, ki preti Rusiji na dalnjem vzhodu Japonske in na zapadu od Nemčije ter Poljske. Nekateri trdijo, da so vse tri države v zvezi proti USSR.

Poševne črte na gornjem zemljovidu označujejo Korejo, Mandžurijo in Jehol, ki si jih je osvojila japonska armada. Koreja je že dolgo japonske posete. Mandžurija in Jehol tvorita ogromno ozemlje, ki sega daleč v notranjost Azije ob meji sovjetske Sibirije. Zdaj si japonska armada osvaja tudi del severne Kitajske, ki je na tem zemljovidu označen z navpičnimi črtami. Ako se ji nakana posreči, bo svoja mejo ob Sibiriji pomaknila naprej nadaljnje stotine milj.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Po dolgem presledku smo zagledali v listih veselo vest, da prične 15. januarja obravnavati rov št. 6 na Neffsu. Počival je že dolgo. V njemu je delalo precej naših ljudi, med njimi s. L. Pavlinič, član našega kluba in tajnik takojšnje federacije SNPJ. On je zelo aktiven v vseh organizacijah, akoravno je skozi skoro vse čas v prošlih treh letih brez zaslužka.

Maškarada 15. februarja
Sobota 15. februarja, ko priredi v društveni dvorani maškaradno veselico klub št. 11, se bliža. Maškaram bodo dane 4 nagrade. Igrala bo znana Barbičeva godba iz Clevelandu, ki si je osvojila posetnike že na prejšnji naši prireditvi dne 30. novembra. Naravno, da so ljudje veseli, ker bodo spet deležni lepih slovenskih in drugih domačih plešnih komadov, kar jih more igrati le omenjeni orkester štirih godcev. Zadnjici smo imeli smo tri, pa so izredno dobro igrali.

Klubov odbor bo skrbel, da bodo udeleženci imeli obilo zabave in da bodo postreženi z okusnimi kranjskimi klobasami in drugim, kar spada zrazeni. Rojaki bližu in daleč, pridite v soboto 15. feb. na Boydsville na maškarado kluba št. 11. Vstopnina je samo 25c.

Farmer-Labor Party
Tajnik kluba soc. stranke na bližnjem Martins Ferry je sklical na dne 14. januarja sestanek v svrhu posvetovanja, da-lj se za okraj Belmont ustvari Farmer-Labor Party. Tako, ko sem prejel poziv za naš

klub, sem sklical sejo bližnjih članov, ki se je vrnila pri meni. Sklenili smo, da se nas večina udeleži sestanka v Martins Ferryju. Naši članov se ga je udeležilo šest. Navzoči so bili člani socialistične stranke, komunisti in pa člani zveze brezposelnih. Razprava je bila večinoma med komunisti in socialisti. Končno so sklenili, da se naj imenuje dva socialistična in dva komunista v ožji odboru ter izrajavajo difference, zato da se na prihodnjem sestanku razpravo o tem dvema strankama čisto opusti in se bo sklepalo le o ustanovitvi v programu Farmer-Labor party. Ta sestanek se bo vrnil 12. feb. v Fratt Hall v Martins Ferryju. Nanj so povabljeni vse unije, podporni društva in farmarske organizacije. O sklepih in razvajajo teh akcij bomo poročali.

Socialisti moramo biti opredeljeni, ker se ne ve, za katerim grmmi tiči zajec, kar sem komunistom povedal. Rekli so, da je se F.-L. P. ustanovi, se ji mora dati socialistične principe. Večinoma so bili mnenja, da je ustavnovitev take stranke potrebna, čeprav smo nekatere socialistične argumentirali, čemu se ne rajše strmiti na naši stranki, namesto ustanavljati novo z ravno takim programom.

Sestanek je bil vzljut temu koristen, ker smo se seznanili z mnenjem drug drugega. Pojasnjeno je bilo marsikaj, kar so mnogi prvici čuli in tako je bil sestanek tudi izobraževalnega pomena. Komunistični vodje so bili zelo vljudni in pojavili kot jagnjeta in niso dosti ugovarjali, ko smo jim povedali, kako so igrali razne trike v socialistični stranki in drugih organizacijah, da so danes pod svojim imenom potrebna, ne morejo napraviti na avdijenco dobrega učinka, kar mora imeti vsak zbor vedno pred očmi.

Kakor vsak delavski zbor,

Paris in London v strahu pred posledicami, ako dopustita, da fašizem v Italiji propade

njam vred dinastija. Tudi papež bo v tem slučaju zelo prizadel in možno je, da bo v slučaju revolucije ali civilne vojne v Italiji izgubil svojo vaticansko državo.

To še ni vse, se glase svarila iz istih virov. Italija je obučana in finančno bankrotirana. V slučaju kaosa se razlije po vsej Evropi, bodro drugopoltne plemene v angleških in francoskih kolonijah imela pred sabo dokaz, da belopoltni osvojevalci niso nepremagljivi.

Ako Mussolini v tej krizi, ki objema Italijo, ne pada, bo to zastrupljen Angliji in Franciji v prvi vrsti. Par velikih zmag v Etiopiji, ako jih doseže, bo istotko vsaj začasno okreplilo njegovo zrahljano pozicijo.

To je slika z imperialistične strani.

A tudi druga stran ne miruje. Zavedno delavstvo v Evropi stori v svoji moči, da se sankcije čimstrožje izvaja in da propaganda proti Mussolinijevi vojni in fašističnemu teroru v ničemur ne popusti.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

polnoma diskreditirani. Ce se manjkanja in izkoriscanja. Veliki slovenski socialistični mislec in naš največji pisatelj Ivan Cankar je zapisal: "Boj za socialistično pravico je kulturni boj. Kdor se temu upira in mu nastavlja nečiste cilje, je sovražnik človeka in kulture."

Na prihodnjem koncertu v nedeljo 5. aprila imamo na sporednu poleg drugih točk opereto "Cevljbaron". Je komična in vsebuje mične domače pesmi. Ako se boste vaj redno udeleževali, bomo na priredbi 5. aprila v stanju nuditi publiku res veliko užitka, ob enem pa nam bo to v bodrillo za nadaljno delo. Naši koncerti niso za luksus, kot so buržavni, ampak zaradi namena, kot ga je označil v gornjem stavku nesmrtni Ivan Cankar. Zavedajmo se tega, in bodimo vši aktivni, pa bomo gotovo uspešni.

Vabimo v zbor tudi tiste, ki imajo veselje do petja, a še niso člani, kajti čim več nas bo, toliko laguje bomo zmagovali svoje naloge na kulturnem podiju in na polju delavske vzgoje sploh. Vaje se vrše vsak četrtek ob 8. zvečer v starem poslopju Slov. nar. doma na St. Clair Ave. — Tajnik.

Občni zbor JSPD

Chicago. — V soboto 25. januarja se vrši v Slov. del. centru občni zbor Jugoslovenskega stavbinskega in posojilnega družba. Prične se ob 8. zvečer.

DR. F. PAULICH
ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan razen sredo od 9. zjutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE
SUKNJE
POVRŠNIKI

IZ
CISTE
VOLNE 16.00

Obleke po meri \$21 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.
6421 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu
SE PRIPOROČAMO

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristava in okusna domaća jedila
Cene smerne. Postrežba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,

kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUSTVA IN TRGOVCE

O debati med Thomasom in Browderjem v Ashland avditoriju v Chicagu

Napolniti Ashland avditorij za delavski shod ali debato ni igrača, tudi ako se ne računa vstropnine. V njemu je blizu 4,000 sedežev. Zaradi reklame je oglašan, da jih ima 5,000. V njemu se je vršilo že mnogo socialističnih in komunističnih shodov. Ashland avditorij je posest unije delavcev čikaških cestnih železnic. To je največje izmed poslopij, ki jih imajo unije v Chicagu. Na nasprotni strani ulice je lepa moderna zgradba unije krojačev (A. C. W. A.), toda je veliko manjša. Ashland Blvd. med ulicama Van Buren in Madison je središče uradov čikaških unij — delavski "Wall" ali "La Salle" St. Na teh par blokih se vrši več delavskih sestankov, shodov in tudi zabav, kot v kateremkoli drugem kraju tega prostranega mesta.

Delo v pondeljek 13. januarja me je kaznelo, da nisem mogel iz urada pred 9. uro. Odpeljal sem se v Ashland avditorij v trucku Adria Printing kompanije; njen voznik je namreč prišel v naš urad po zadnje kopje Proletarca o-krog omenjene ure, pa sem priselil k njemu. Ura je bila že preko 9 zvečer, ko sem vstopil v veliko poslopje. Po stopnicah so posedali delilci letakov in časnikov — večinoma člani opozicijskih skupin ("Trockijevci", "Lovestonovi", "eselpisti" itd.). Vsi vhodi v dvorano so bili zaklenjeni. "Ne odklenemo," mi je bilo rečeno pri prvem vhodu. "Kaj pa drugje, bi?"

"Nikjer, vse je polno. Imaš vstopnico. Da, za 75¢." Pokazal sem mu jo. Eden izmed delilcev letakov, ki se imeli označbo "Workers Party" (trockijevci), me je urgiral: "Če ne pustete notri, tijraj denar nazaj! Nimajo pravice ga vzeti, če ti ne dajo prostora, ki si ga kupil."

Sel sem k drugem vhodu v notranjosti poslopja, ravno ko je spustila notri par svojih znank Fannie Schneid. Pomignila je in meni. "Stati boš moral," je rekla. "Sedežev ni več praznih."

Prvi Thomasov govor sem zamudil. Govoril je Browder, tajnik ameriške komunistične stranke.

Komunističnim strankam je treba priznati, da za svoje tajnike ne izbirajo figur. Nekateri predsedoval je westalliški žu-

Izredna

JANUARSKA RAZPRODAJA! NOVIIH Crown plinskih peči

ZAČASNA PONUDBA! Zglasite se takoj!

Dovolimo vam \$15 za vašo staro peč pri nakupu krasne Crown plinske peči. Pridite in oglejte si jo! Na vstopni tudi omejena zaloga drugih peči po nizkih cenah.

\$15.00 popusta za vašo staro peč

Redna cena
\$72.50
z zameno za

\$57.50

Krasna peč za nizko ceno. S topotnim regulatorjem in hitrim grelecem. Fini izdelek. Oglejte si to izredno vrednost še danes!

Redna cena
\$89.50
z zameno za

\$74.50

Izdelana iz belo-sivega materiala. Redna oprema, vključivši vse pribitkine, ki se rabijo pri peči. Velika vrednost!

**Nizki
in lahki
pogoji**

PUBLIC SERVICE COMPANY
OF NORTHERN ILLINOIS

ADDIS ABABA SE ZALAGA Z ŽIVILI

Prebivalstvo glavnega mesta Etiopije je v neprestanem strahu pred italijanskimi vojaškimi letalci, ki že dolgo obetajo bombni napad. Boje pa se tudi lakiote, ki so italijanski armadi posreči pretrgati glavna pota

do Addis Ababe. Zato je na javnem trgu vse živo. Prebivalci pokupijo sproti kar jim iz bližine in daljne Italijanske pripeljejo na trg, da v slučaju italijanskega prodiranja do mesta ne bodo stradali.

pan socialist Baxter, govornika za kolektiv v prid persekučnemu delavcem pa sta bila Roy Burt in distriktni organizator komunistične stranke. Kolektiva je znašala nad \$300.00. Upoštevajoč, da je bila vstopnina na debato od 40c do \$1, je to prilična vsota.

Predebit debate je bil označen na letakih in vstopnicah: "Katera pot za ameriško-delavsko: socializem ali komunizem?"

Držala sta se ga prav malo, pač pa se največ pečala s soobnimi dogodki. Thomas je ponovil svojo kritiko, da USSR pomaga zalagati Italijo z oljem, sovjetsko diplomacijo pa je kritiziral zaradi sankcij ("workers sanctions"). O komunistih je Thomas dejal, da govore čestokrat eno, dejajo pa naobratno. Kljub poskusni kritični analizi je bil Thomas strpen in bil s komplimenti komunistom zelo radodaren.

Earl Browder se je v prvem govoru in tudi pozneje večkrat ostro dotaknil "stare garde" v soc. stranki. Pri tem sem se spomnil nedavnega komentatorja Ivana Molka v Prosveti, kjer pravi, da se komunisti niso prav nič spremenili — kajti čemu se ne spremeni proti "stari gardi" v soc. stranki, če res zavzeli novo linijo? Thomas je Browderu v odgovor dejal, da mu komplimenti komunistov z ozirom na njegov boj proti Waldmanu in Onealnuču ne koristijo. Nedvomno je imel pri tem v mislih očite "starogardistov", da pomaga komunistom na svoji načini pri razbijanju socialistične stranke. V dokaz mu navajajo citate iz govorov na komunističnih shodih, iz navodil, ki jih daje članom komunistična stranka, največ pa iz glavnega komunističnega glasila Daily Worker.

Z ozirom na olje Italiji je Browder poudarjal, da je U. S. S. R. iskreno za sankcije in tudi na svoje koristi ne pozabi. Kajti bojkot ene države proti drugi ne zadeže nič, pač pa le spošten bojkot.

"Mi smo realisti," je dejal Thomasu. "Tudi italijanska sekacija vaše stranke zre na sredstvo sankcij z realistično stališča," je poudarjal, in nato je čital odstavke iz izjave italijanske socialistične federacije v Zed. državah, v kateri kritizira socialistično eksekutivo zaradi njenega stališča zoper ligure sankcije. Nato je Browder poudaril, da so italijanski socialisti tudi v drugih deželah za sankcije v področju lige narodov, in vrhu tega skoraj vse delavsko gibanje po svetu, socialistično in komunistično. Čemu naj bo torej v tem slučaju ravno Norman Thomas v pravem, je vpraševal Browder, in množica v dvorani je orila v navdušenem ploskanju.

Nato je Thomasu očital, da je njegovo stališče pobožen pacifizem, ki v realnem življenju ničesar ne pomeni. Govorila sta tudi o Labor stranki. Thomas je izvajal, da take stranke brez množic ne

bo, čeprav so jo imenoma ustanci, ampak samo ime ni še stranka. Browder je odvrnil: Pomagajte nam pri delu za ustavitev skupne velike stranke, pa jo bomo imeli. Zelo je Thomasa kritiziral tudi zaradi njegovega protivojnega stališča. Socialisti Thomasove grupe so absolutni pacifisti in zoper vsako vojno. "Recite vi o vojni in zoper vojno karkoli," je dejal Browder, "ampak kadar bo napadena sovjetska Unija, bo zavedno delavstvo podpiralo vojno na njeni strani neglede na pacificišča gledišča o vojni." Spet velik val ploskanja.

Klub vsem skušnjam s komunisti priznavam, da je gorovit kot realist bolj stvarno kakor Thomas. Thomas je navajal mogočne argumente, ampak v realnem svetu izgube pomen, ker se svet ne suče po naših željah.

Slovencey je bilo na tej debati malo — kvečjemu sto. Češov še manj. Red je vzdrezava la socialistična garda, kar pa ji ni bilo težko, ker, kot že omenjeno, se komunisti niso poslužili ničesar provokativnega. Ko sem se predniral po končani debati na trotoar, mi je močan moški sunil v roke rdeče tiskan letak: "Poroka socialističnega patriottov?" In pod tem naslovom besedilo, da so debate med Browderom in Thomasom le priprave za uvod v sporazum med komunistično in socialistično stranko. Letak naziva obe za skupini šarlata nov, oportunistov in renegatov, ki zahtevajo bolj in bolj zedinjenje stalinovcev in so

cialistov v skupno stranko. Ta letak so izdali Trockijevi komuni, ki so v tej deželi organizirani v Workers' Party.

Mnogo ljudi se je po tem besednem spopadu vrátilo izvorane zadovoljnih in so živahn gestikulari. Ako zase povem po pravici, moram priznati, da ni name napravila nikakega posebnega vtsa.

F. Z.

Nace Mihevc kot človek in socialist

V Proletarju je bilo na kratko poročano, da je na dne 5. dec. za zmerom zapustil s. Nace Mihevc. Rojen je bil na Vrhniku 30. julija 1870.

V svet se je podal za kruhom ko mu je bilo 17 let. L. 1888 je že vstopil v delavsko izobraževalno društvo Arbeiter Bildungs Verein v Beljaku. Tu je postal tudi socialist — ne socialist po imenu, ampak agilen agitator in organizator stranke. Socialistični stvari je postal zvest v vsakem slučaju do konca svojih dni. Izrabil je vsako priliko, da je bodisi govoril na sestankih in shodih, ali pridobil za socialno demokracijo tovarise pri delu, in ožji družbi, na zabavah in kerkoli drugod je imel priliko. Zelo rad je tudi dopisoval. Vedno je govoril bodisi s tiskano ali živo besedo poljudno, da so ga ljudje razumeli.

L. 1890 sta se spoznala z Jožetom Zavertnikom, s katerim sta nato v soc. stranki in v železničarski organizaciji skupno

žile "progrmanstva" in s po-močjo oglasov v časopisu se je izkorisčevalcem res posrečilo prikazati unijo ameriških pekov za kajzerjevo orodje. Ob priliki 50 letnici je njeno glasilo Bakers' Journal, s svojo znamenito nemško prilogom, Deutsch-Amerikanische Bäcker-Zeitung, je bilo pred par desetletji res dobro in v socialističnem duhu urejevan list. To unijo so ustavili Nemci in zato je bil s posetka njenem omenjeni nemški list list njen glavno glasilo.

Ko se je pričela tudi v pekovski obrtni "masna produkcija", je nastal za unijo pekov težak problem. Delavcev v velikih pekovskih tovarnah se je posrečilo organizirati, kar je ustavilo pot napredovanja. Največje udarce pa je unija pekov doživila med svetovno vojno. Kajti kompanije so jo dol-

delovala, dokler ni Jože odšel v Ameriko. Od l. 1912 naprej so ga dunajski sodruži namestili za tajnika organizacije kovinarjev v Trstu, kjer je bil do poloma. Pred tem je bil strojvodja na državni železnici. Sodrugom Mihevemu sva bila tesna prijatelja, bodisi osebno in na polju našega socialističnega udejstvovanja. Spoznala sva se v znameniti voljni kampanji, ko so tudi navadni ljudje dobili pravico izvoliti na vsem Kranjskem enega državnega poslanca. To je bila takozvana petta kurija. Spoznala sva se na Dunajskih cesti pri Maliču. Zelezničarjeva krojačica pa je nam služila za shajališče, kjer smo reševali razne socialne in druge probleme. Večinoma so bili naši sodruži v onih dneh zelo revolucionarno razpoloženi, kar je dalo diskuzijam med njimi jaka živahn značaj.

Po iniciativi Zelezničarja je nam Mihevc določil naloge za agitacijsko delo, včasi pa je nas na kako nedeljo ali praznik pozval v gozd na Rožnik, kjer je nas uril v govoruštvu. Iz prsti, kamenja in vej je napravil oder, pa smo se vrstili in govorili drevju ter ptičem. Mihevc pa je nas kritiziral, ugovarjal in včasi pa se z nami zaradi vaje sporekel kot nasprotnik delavskega gibanja. Na ta način je nas hotel uspostobi, da bi postali v diskuzijah in na shodih kos v argumentiranju z resničnimi nasprotniki. Te sole sta se udeleževala tudi pokojni Linhart in Prepeluh. Oba sta bila tedaj še mladenčka in študenta, toda zelo nadarjena. Razvila sta se v izborna žurnalista in govornika.

L. 1928, ko sem bil na obisku v starem kraju, so dali Mihevcu stalno službo v mestni plinarni v Ljubljani. Ob prostem času je bil moj stalni spremjevalec. Stranka mu je bila vse in le o takih rečeh je govoril. Zelo je mrzil zgagjarje. Z Nacetom sva si stalno dopisovala tudi po moji vrtnitvi v

Nothing was ever made but the some one could not make it worse and sell it for less.

A modernized good housewife and careful mothers will buy from

Wencel's Dairy Products

Producers of Highest Quality

MILK PRODUCTS

Phone Monroe 3673

CHICAGO, ILL.

2380-82 Blue Island Avenue

Who don't make it worse —
But make it save

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
“PROSVETA”
Stanje za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljate nova društva.
Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list i-za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Pay Back Taxes Now!

COUNTY TREASURER
CHICAGO, ILLINOIS

Joseph L. Giee

Finska federacija S. P. graja sklep eksekutive, ker ne koristi enotnosti

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mojo največ iz listov in knjig. Že takrat so zapretili, da će se obe strui ne sporazumeta, bo njihova federacija v obrambo svojih agitacijskih koristi in uspehov socialističnega dela rajše odstopila, kot pa da bi postala žoga med sporniki.

V izjavi z dne 15. januarja pa poudarja, da je sklep zadnje seje eksekutive soc. stranke vanemirja. Pravi, da so Fincev verjeti, da bo sporazum, dosegel pod njenim okriljem, sklenjen julija prošlo leto, uresničen, a namesto tega je spor povečan.

Odbor finske federacije izjavlja, da se upravljeno interesira v newyorški spor, kajti v mestu New York ima ne samo svoj največji klub, ampak tudi druge ustanove. "Sklep eksekutive na njeni seji v Philadelphia je bil omotični udarec v telo socialistične stranke," menijo Finci, "ker ga bo štula vse povsod. Sklep eksekutive smatramo za diktatorsko dejanje in za izrabljanie moči, ki v tem slučaju eksekutivni sploh ni spadal."

Ekssekutiva je na seji v Philadelphia med drugim sklenila, da se mora vsak član stranke v New Yorku javiti posebnemu odboru, ki ga je imenovala ekssekutiva, in njemu s podpisom izjaviti, da je pravljiven biti zvest član in se ravnat po načelni deklaraciji in pravilih.

Ta sklep je krivičen in provokativni, pravijo finski sodniki. Njegov pravi namen je po njihovem mnenju ta, da se dolgoletne člane iztisneven, kajti čemu naj sodrug, ki je dal več desetletij svojega življenja socialističnemu gibanju, zdaj pred nekakim sodnim tribunalom naredi zaobljubo, da bo zvest član soc. stranke in se ravnat po njenih sklepih? To bo smatral za poniranje, za insult na svoje dolgoletno delo, pa ga sploh ne bo k tistem tribunalu, pač pa bo ostal doma z užaljenjem, razočarano dušo. Ali pa se pridružil tistim, ki so prepricani, da je ekssekutiva odvzela čarter newyorški organizaciji protipravilno, ozirana krivico, ker je na strani ene frakcije in z njo vred v boju proti drugi.

"Čemu naj sodruži in sodružice, ki delajo že dvajset let v več let za socializem, obljudbijo komurkoli, da se bodo ravnali zveste in disciplinirano v področju reorganizirane stranke v državi New York?" "Čemu naj zaslužni sodruži in sodružice pokleknejo pred kakšnim stranknim tribunalom in komu na ljubo?" vprašuje a zgrajenjem finska federacija.

Dalje izvaja, da so vsi trije takozvani nadzorniki odbora za reorganiziranje soc. stranke v newyorški državi nasproti odstavljenemu mestnemu in državnemu odboru, pa je vsled tega umevno, da so pristranski in bodo delovali za premestitev v roke razkolniški skupini, ob enem pa izrinili večino članov, iz stranke in njo obdolžili za razkolniško.

Finska federacija graja sedanje vodstvo stranke, ker je s svojim negovanjem provokativnih frakcijskih bojev povzročilo, da je od časa bojev, ki so nastali zaradi detroitske deklaracije, izgubila osem tisoč članov.

Izjava Fincev navaja, da je ves načrt ekssekutive za "reorganiziranje" stranke v New Yorku prirejen tako, da se mu mora odreči vsak član, ki je z večino, ekssekutiva pa bo potem rekla, da je bil njen plan odobren z veliko večino glasov. Tem bo izgubila nadaljnje tisoč članov, poudarja izjava.

George Maslach.

Torgler izključen iz nemške kom. stranke

Komunistični listi poročajo, da je nemška komunistična stranka, ki deluje v tretjem rangu tajno, na svojem prvem zboru soglašno izključila bivšega voditelja Torglerja, ker je v obravnavi pred sodiščem zadržal ne samo nekomunistično, ampak so bila njegova pričanja uporabljena celo proti komunistom.

NESREČE S POTNIŠKIMI LETALI SE MNOŽE

Na sliki je letalo, kakrino je prošli teden televišno na tla blizu Goodwina v Arkansusu. Vseh 17 oseb v letalu je bilo ubitih. V ovalu je oljni magnat F. C.

Hart, eden izmed potnikov, ki je izgubil življenje v tej nesjadi. Oblast preiskuje tudi katastrofo, kajti zdi se, da je nekaj v družbah, ki lastujejo letala, narobe.

Klub št. 49 JSZ

Cleveland, O. — Na naši zadnji redni seji je bilo zaključeno, da se daruje iz klubove blagajne Proletarca \$6.00. Prosvetni matici \$6.00 in v sustaining fund City Central S. P. v Clevelandu \$3.00. Za ta korak smo se odločili, ker smo imeli dobro udeležbo na veselici na božični večer. Jože Durn je dejal, da bi bilo pravilno, da se spomnimo tudi tajnika in zapisnikarja. Določenim jima je bila majhna vsota. Nadalje je bilo sklenjeno, da se pismeno povabi naše simpatičarje, stare sodruge in one, ki se zanimajo za izboljšanje razmer delavstva. Upamo, da se bodo mnogi odzvali temu pozivu. Če bi nas bilo več, ki bi resno delovali za delavsko korist, bi nedvomno tudi veliko več dosegli. Naša dolžnost je, da se borimo za korist delavstva v splošnem ter se ne smemo strašiti nikakih zaprek. Glavno vprašanje za nas je, kako odpraviti krivice, ki se gode delavstvu.

Letošnji družinski koledar je zopet bogat prispevki k delavski kulturi. Pri razpečavanju koledarja poradi vsebine nisem imel težkoč, razen v par slučajih pri ljudeh s klerikalnimi nazori, češ, vsi časopisi in knjige pišejo tako, da ljudstvo razdvajajo. Torej priznajo, da klerikalni ljudi res razdvajajo delavstvo. Sicer sem jim razjasnil razliko med časopisi enih ter drugih nazorov.

V petek 10. januarja se je vršila seja kluba št. 180 JSZ skupno z westališkim klubom soc. stranke, na katerem je članstvo nominiralo kandidate v mestne urade. Naš sedanjši župan s. Baxter je bil spet nominiran za županskega kandidata. — Frank Matkovich.

Kakor razvidno, se sodrug Joseph Snoy še vedno spominja 30. novembra. Jaz tudi; in če ne bi bil tako daleč, bi se tudi sam oglasil 15. februarja pri njih v Bridgeportu.

Da tako je z nami, Snoy v Bridgeportu, Matekovich v Gowandi, Sular v Kansasu, Podboy, Terčelj, Jurca in še mnogo drugih aktivnih sodrugar, ki se po naselbinah trudijo za naš pokret.

Mi bomo skušali storiti vse, da naš klub v Collinwoodu počačamo. Upamo, da bo odziv naša pisma povoljen.

Frank Barbic.

Razno iz West Allisa

West Allis, Wis. — Slovenci v Ameriki smo sicer majhen narod, toda med drugorodci smo kljub temu dobili priznanje in ugled, ker nas smatrajo za delavsko kulturno ljudstvo.

To je zasluga razredne izobrazbe, ki smo jo dosegli s pomočjo delavskega časopisa in knjig ter v vztrajno agitacijo po naselbinah. Posledica te

vzgoje je, da je pečat skebstva med slovenskimi delavci že na zelo nizki točki. To je eden izmed kulturnih in političnih uspehov, ki ga lahko res s ponosom boležimo.

Sicer se še dobre klečeplazi, ki skušajo duh hlapčevstva ohraniti in ga širiti, ampak uspehi ne bodo. Vsakdo, ki hoče zadržati napredek človeštva, zamre v razvoju.

Letošnji družinski koledar je zopet bogat prispevki k delavski kulturi. Pri razpečavanju koledarja poradi vsebine nisem imel težkoč, razen v par slučajih pri ljudeh s klerikalnimi nazori, češ, vsi časopisi in knjige pišejo tako, da ljudstvo razdvajajo. Torej priznajo, da klerikalni ljudi res razdvajajo delavstvo. Sicer sem jim razjasnil razliko med časopisi enih ter drugih nazorov.

V petek 10. januarja se je vršila seja kluba št. 180 JSZ skupno z westališkim klubom soc. stranke, na katerem je članstvo nominiralo kandidate v mestne urade. Naš sedanjši župan s. Baxter je bil spet nominiran za županskega kandidata. — Frank Matkovich.

Matija Pogorelc dočkal 68. leto

Chisholm, Minn. — Matija Pogorelc gotovo poznate. Ni ga Slovence, ki bi potoval po slovenskih naselbinah, toliko klat kakov on. Zaradi slabega zdravja je trgovsko potovanje po Ameriki poslednja leta opustilo.

Dne 14. januarja, na svoj 68. rojstni dan, je bil pri nas, da smo ga skupaj praznovati. Mr. Pogorelc poznam že 25 let. Bil je prijatelj mojega očeta, s katerim sta delala na Elyju skupaj v majni. Ko so mi oče umrli, tudi Matija ni šel več v jamo. Udeležil se je pogreba mojega očeta in pogreba mojega moža. Vedno je imel za nas prijazno besedo.

K njegovemu 68. rojstnemu dnu mu iskreno čestitam, z željo, da jih bi še mnogo dočkal zdrav in vesel.

Mary Smoltz.

Na sliki je letalo, kakrino je prošli teden televišno na tla blizu Goodwina v Arkansusu. Vseh 17 oseb v letalu je bilo ubitih. V ovalu je oljni magnat F. C. Hart, eden izmed potnikov, ki je izgubil življenje v tej nesjadi. Oblast preiskuje tudi katastrofo, kajti zdi se, da je nekaj v družbah, ki lastujejo letala, narobe.

Na sliki je letalo, kakrino je prošli teden televišno na tla blizu Goodwina v Arkansusu. Vseh 17 oseb v letalu je bilo ubitih. V ovalu je oljni magnat F. C.

Nikih v vojno zapletenih dežel na svoj risiko, in če bo ladja, s katero se vozijo, napadena, nimajo pravice zahtevati ameriške protekcije za svojo varnost. Dalje se v vojno zapletenim deželam ne sme dajati posojil niti se jih zalagati s srovinami bolj kakor pa povprečno skozi pet let pred prizetkom vojne.

Postava za neutralnost te dežele je na podlagi skušenja potrebna. Koliko bo v ogromni dominaciji ameriškega kapitalizma zaledja, je drugo vprašanje, kajti na celu Zed. držav in socialistični kabinet, kakor npr. na Švedskem, Norvežkem in Danskem, pač pa tudi v Franciji, kakršne je v prošli svetovni vojni obračal J. P. Morgan po svoji vojni. Omenjene dežele so si neutralnost ohranile, Zed. države pa so se zapletle v vojno in potrešile začelo v vsej.

Communications From Our Readers

THE FALCON NEST

BOOKS AND RELIGION

Milwaukee, Wis. — Strange as it may seem, we have had printed books for less than 500 years. The invention of paper came from the Chinese. The Chinese passed it onto the Arabs, and the Europeans received the invention from the Arabs. At about 1450 A.D. there was invented in Germany a movable type which made printed pages possible. Before the invention of paper and type, books and papers documents were written on stones and parchments. And consequently before this, stories were told by word of mouth in poetry form, and sometimes put into songs. They were handed down from century to century only by word of mouth, long before the first story was ever printed. Louis Adamic tells us in his Native's Return that when he was on his tour in Yugoslavia (for his material in writing the book) that some of the folk-tales and legends have never been recorded in the written form.

Comrade Dorothy Judrich reports that the Waukegan Red Falcons have taken the name of Norman Thomas Flight 1. Their officers for 1936 are: Miriam Mahnich, flight leader; Eva Simic, quill; Esther Salmon, assistant flight leader; and Edward Spachon, treasurer. Their guides are Comrades Ophelia Zager and Georgia Albright.

Any of you who would like to write to the Waukegan Flight should send your letters to the quill, Eva Simic, 624—8th Street, Waukegan, Ill. Address your letters to the Chicago Flight to Elvira Skavich, 2650 S. Harding Ave., Chicago.

Comrade Dorothy Judrich says further that their Flight has been organized a little more than four months and they've had two parties and a picnic and programs to make money. They were invited to appear on the program given during the JSF Conference there.—Yes, and the Chicago people who attended the program, Dorothy, are still talking about how fine your numbers were.

Let's make it MILWAUKEE WEEK next week. Young folks in Milwaukee, whether you belong to a Falcon group or not, write to us from your city. We're going to report your responses, so if you really want to live up to your name of being alert and active, let us know of your activities. This is your Falcon corner, too.

Old poem—modernized
Now I lay me down to sleep;
Why should I pray to the Lord my soul to keep?

For what is the Lord?
And what is my soul?
Imagination, my dear,
Without any goal.

A Test
How many of you can define every one of these words: picket, scab, strike breaker, dictatorship, Hearst, proletariat, union, class struggle.

If you can't make 100% on the test, ask your Guides to explain the words to you.

REMEMBER, MILWAUKEE.
(Send your correspondence to Mary Jugg, 4134 W. 24th Place, Chicago.)

Želodčno Zdravilo

Iskreno

Priporočano

Chicago, Ill. — "Trinerjevo greko v menjem, kadarkoli trpm na želodčnih ali prebavnih nerednostih in lahko ga iskreno priporočam vsakomur." — Mrs. Susanna Pavlus. Nikarne delati poizkusov s kakim drugim odvajanim sredstvom. Jemljite Trinerjevo greko vino, ki je tekem zadnjih 44 let dokazalo, da je najbolj zanesljivo zdravilo proti zaprju plinom, slabemu teku, glavobolu, nemirnemu spanju in podobnim težavam. Pri vseh lekarjarnih.

TRINERJEV ELIKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

THE LONG, LONG PATIENCE OF THE PLUNDERED POOR

By Chester M. Wright

Edwin Markham speaks somewhere of "the long, long patience of the plundered poor," and a recent reading of early American history shows that the patience is even longer than one thinks: Witness this:

"A man who performed what now would be called unskilled labor, who sawed wood, dug ditches, mended roads, mixed mortar, carried boards to the carpenter and bricks to the mason, usually received as the fruit of his daily toil two shillings. He became the envy of his fellows if, at the end of the week, he took home to his family 15 shillings."

"On such a pittance, it was only by the strictest economy that a mechanic kept his children from starvation and himself from jail. In the low, dingy rooms which he called home . . . sand on the floor did duty for carpets; there was no glass on his table, no prints on his walls. What a stove was, he didn't know; coal he had never seen; matches he had never heard of. Over a fire of fragments of boxes or barrels, lit by the spark from a flint or with live coals from a neighbor's fire, his wife cooked a rude meal and served it in pewter dishes. He rarely tasted fresh meat as often as once a week."

*

That is a picture of the lives of unskilled American workers shortly after the Revolution, in 1784. Just why men in such cases should fight for liberty is rather hard to imagine. Some of them did it, however; perhaps it is another case of the triumph of hope over experience, as the French say of a second marriage.

And this grim picture is drawn by John Bach McMaster; a clear-headed, tireless and usually accurate historian; who put down in his chronicles phases of life which more dainty recorders passed by on the other side.

The modern unskilled American worker — before the depression came — had a considerably better standard of living than his ancestors

did in 1784. But it is easy to exaggerate the gain—and to whom does the worker owe that gain, such as it is?

*

To the philanthropy of his masters? Say rather of his master's neighbors; but the improvement which springs from that source is not spacious.

To the opening of the West, which gave the poor a chance to get land? That was worth much, though many of the good results it would have brought otherwise were offset by immigration.

To the development of science in industry? Again one must admit that this had some effect. Science enabled the worker to make so many things that the boss couldn't take all of them away—except under certain circumstances.

MILWAUKEE SOCIALISTS

Milwaukee, Wis. — The newly organized Young Socialist Branch No. 37 promises to rise to unexpected prominence as an active branch of the Yugoslav Socialist Federation.

Chairman Leo Schweiger and financial secretary John Kobza presided at the first meeting. Henry Maren, John Maren, Victor Kouchich, and Edward Sostarich were elected to the organization committee.

Herman O. Kent opened the meeting with a speech in which he lauded the achievements of the Slav people. Mayor Marvin Baxter urged the members to cooperate. "Learn Socialism, teach it, and in this manner educate yourselves," he said. "Have your pleasure time and by no means let the monotony of business routine constitute your entire meeting."

Educational director Andrew J. Biemiller, Gene Johnson and Alderman William Tesch addressed the

members. Comrade Mauer of St. Paul said the Socialist party of Minnesota was growing rapidly, for they realized a crisis is near.

Acting upon the suggestion of Comrade Anton Kaminiker, refreshments will be served at the next meeting. If we all can't have the floor, we at least can partake in the Round Table (bar) discussion. The next meeting will be held **Friday, Jan. 24**, at M. E. Sostarich's Hall, 539 South 6th Street. John Rak of Chicago will address the meeting.

—Edward Sostarich.

Bunco and Card Party Saturday, Feb. 29

Chicago, Ill. It has already been announced in last week's issue that the Social Study Club of branch No. 1 JSF will sponsor Bunco and Card Party on Saturday, February 29, at the Slovene Labor Center. The arrangement committee is already soliciting prizes and plans for a fine evening of entertainment. Admission tickets are only 25¢ and are available from all members of the Social Study Club and at the office of Proletarec. We urge all branch members to reserve this date, invite their friends along and spend a fine evening with the young comrades. The net proceeds of this affair will be contributed to the Slovene Labor Center.—Pub. Committee.

Adolf Hitler never was a Marxian Socialist. In Germany he was opposed by the Socialists and when he won the Socialists lost. Now that Hitler seems to be thoroughly entrenched in his position as dictator, we find that, along with the Social Democrats, the churches of the nation are being robbed of ancient rights and privileges.

We tell this story because it shows how damnable insincere the forces opposed to Socialism are when they seek to stem the advance of political Socialism by falsely declaring that Socialists propose to crush religion.

The fact of the matter is that churches fall when the social or economic order which they bolster falls. Thus in Russia the state church was so thoroughly attached to the ruling aristocracy that neither could be destroyed without sacrificing the other. —See France.

better in the future than that some future new Crispis, some new Baratiéri, should again defraud the people of their pennies, darken the minds of youth and send them again to their destruction in Abyssinia or—even more terrible—into fratricidal conflict with Frenchmen, Germans, Englishmen, Russians?"

Tolstoy discusses further in the letter the various deceptions used as pretexts for driving people into war: religious and patriotic pleas, along with others—ending with "the saddest of all deceptions, the self-deception that resorts to all sorts of remote measures against what admits to be unjust, meaningless and terrible, instead of the simplest and only means of combating the evil: the refusal to have anything to do with war."

The letter ends as follows: "The day will come when the people, weary of all the meaningless misery and bloodshed, will say to their leaders: 'Go from us; put on the bloody uniforms yourselves and kill your own kind. Divide up the map as you see fit, but as for us who have maintained you with our sweat and toil, leave us in peace. It matters not to us whether we are considered a great or a small people; all that matters to us is that we should enjoy, undisturbed, the fruits of our toil, that we should peacefully exchange them for the goods of other peoples, and that all peaceful-minded people should be permitted to develop their lives in mutual harmony and understanding. This is all that we desire, and nothing more!" —Nonfrontier News Service.

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

ding rings. It must be grand to be a woman in Italy!

How many people admit or even know that women in ancient Egypt and Mesopotamia were free and on an equal with men in all the years of civilization before Christ is imagined to have come into the world! It was only when Christians took hold of the world that women's rights were taken away and that we then had to have, after so many years, the posterous "fight" for women's rights in England and America.

It may be just a story, but it might have happened. It concerns Italy. A mother who bore triplets (which should have delighted the Duce's heart) wrote to Mussolini for help. As the story goes, he promised aid if she would name the triplets—Victor for the king, Italia for Italy, and Benito for himself. This the mother did. But conditions grew worse and worse. No assistance. Then she wrote to the Duce:

"Victor is sleeping, Italia is crying. Benito is sucking my blood."

It seems that the sentences had too much hidden meaning for the dictator, so he ordered the mother to life imprisonment.

Decide for yourself; the story is credited to the People's Press.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

An overflowing crowd at the Thomas-Browder debate on Jan. 13 gave us something to think about. With comparative ease, yes, without much work on the part of the Socialists at all, three halls of the Ashland Auditorium were chuck full and over 600 people were turned away because of lack of facilities and accommodations. What is it that the Communists have that the Socialists lack? We must admit that the Communists drew the larger share of the crowd. Why is it that our program doesn't attract people? Does it require too much brains to understand Socialism? Are people really so willing to follow a violent course in preference to a peaceful one? We Socialists should ask ourselves some questions and learn the answers to them.

The internal situation in the Socialist Party certainly will not be helped by such defiance as some New York Socialists have issued. If they really have a majority it would seem they would hail the decision of the NEC to clear the confusion by the method prescribed. Certainly, continuing the fuss isn't going to help the party. Their majority should carry them to victory and vindication. But no, they do not want to clear the air. Sensible comrades are beginning to question their motives.

The debate was interesting if for no other reason than to see the mass of eager minds waiting for an answer. The spirit of the meeting was certainly friendly and receptive and Comrade Norman Thomas gave a good account of himself. He, however, didn't make that major distinction quite as clear as he could have or as we would like to have heard it. Browder gave us the answer we wanted in his closing remarks. All thru the debate Browder stressed the united front. It wasn't until the final rebuttal that Browder explained the inability of organic unity between the Socialist and Communist Parties. And the stumbling block is the question of peaceful or violent procedure. We are happy that this explanation was given to pacify the minds of those who make believe that the Socialist Party is being sold out to the Communists.

One outstanding lesson we can learn from the debate. Communists are Communists or they aren't, at all. When Communists act, they act together, in unison, with fervor. They may have differences, amongst themselves but they didn't show them at the debate. What Browder said whether right or wrong, was right for all the Communists and they acknowledged it. Socialists, on the other hand, were lukewarm and a number of the recognized functionaries even tried to minimize Thomas' work and remarks and ability. Which is an answer for part of our stagnation. Socialists don't want a Socialist Party unless it is led by them and does only as they deem wise. And that is bad.

A meeting of the shareholders of the Slovene Labor Center was held last Saturday at the Center. Various reports were made and received and a new board of directors elected. Interest in our Center is gradually being created. Alterations have kept the activities down but we were assured that by the end of January the quarters would be ready for occupancy of the offices of Proletarec and the Yugoslav Socialist Federation and that from then on the place would buzz with activity. It is certainly desirable that comrades and friends subscribe for shares and assist in every way possible the promotion of this institution.

Returning to that problem sanctions we again show our disgust in the manner in which the countries are handling oil sanctions against Italy. It is no secret that those leading countries of Europe which have the most say so in the League of Nations are actually backing down on the sanctions and that they are really concerning themselves with the manner in which they may now save Italy. This so ably demonstrates what some American Socialists have said would happen. They said that you cannot expect capitalist countries to impose penalties against capitalism.

The internal situation in the Socialist Party certainly will not be helped by such defiance as some New York Socialists have issued. If they really have a majority it would seem they would hail the decision of the NEC to clear the confusion by the method prescribed. Certainly, continuing the fuss isn't going to help the party. Their majority should carry them to victory and vindication. But no, they do not want to clear the air. Sensible comrades are beginning to question their motives.

In all the wars of the last quarter of a century we can trace the work of the great financial houses... The reason for modern wars is always competition for markets and the right to exploit nations and tribes that are backward in industrialism. Kropotkin.

REASONS FOR WAR

In all the wars of the last quarter of a century we can trace the work of the great financial houses... The reason for modern wars is always competition for markets and the right to exploit nations and tribes that are backward in industrialism. Kropotkin.

DESCENT OF MAN

Has man descended from the ape? "Descend" means to go down lower. Has man gone down lower than the apes? Well, the apes do not allow a few of their number to own all the trees and make the others divide up the nuts they gather. All the apes have access to the nuts. They pick and eat. No one goes without so long as there are any nuts. Men permit a few of their number to own the industries and compel the others to divide up with them. The few live in luxury and the many in want. Yes, it does look as if man has descended from the apes.

The Milwaukee Leader.

Some Medium Of Exchange

Gold is the medium of exchange enabling its possessor (if caught) to exchange his home, freedom and civilian wardrobe for a striped suit behind barred windows and twenty-foot walls covered with broken bottles.

NOTE
More English reports
and Articles on
Page 5

DICTATORS OR DEMOCRACY

The year 1935 is now a thing of the past. From the political point of view it has been a stirring year, and a bewildering year. Any year that brought forth "share the wealth," "boondoggling," "4,800 million dollars," Father Coughlin, "Towseidism," the death of the NRA, and the rejuvenation of Herbert Hoover was bound to be.

Naturally the jangle of views on our social scheme which these events represent has caused considerable confusion in the mind of the man in the street. What is happening to democracy, the constitution, profit, government? If America is adrift, whither are we drifting, and why?

One warning has been sounded, however, that America is drifting toward Fascism. The drift is evidence by America's first piece of Fascistic legislation, which is now awaiting action in the house.

This advance guard of Hitlerism is called the military disaffection bill. It proposes to imprison or fine whoever criticizes the army and navy "with intent to incite disaffection." It can be used to bottle up free discussion of governmental policies by individuals or by the press. It is a threat to constitutional guarantees of liberties!

Enactment of such legislation has preceded the establishment of dictatorships that have sprung up in the world, and as this country swings into 1936, fear is expressed that we are heading down the same road.

Swift death to the bill as soon as it rears its head in the house of representatives is the only way of congress to reassure the public that America intends to remain a democracy.

National Council for Prevention of War.